

- The Italian Vocal School: From Its Origins to the Present*. Kharkiv: H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University).
- Кушка, Я. С. (2010). *Методика навчання співу: посібник з основ вокальної майстерності*. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан (Kushka, Ya. S. (2010). *Methods of Teaching Singing: A Guide to the Fundamentals of Vocal Mastery*. Ternopil: Navchalna Knyha – Bohdan).
- Мурзай, Г. М. (2010). *Методика викладання вокалу : навч.-метод. посіб. для магістрантів спец. «Музична педагогіка і виховання»*. Луганськ : ЛНУ імені Тараса Шевченка (Murzai, H. M. (2010). *Methods of Teaching Vocal Performance: Educational and Methodological Manual for Master's Students in Music Pedagogy and Education*. Luhansk: Taras Shevchenko Luhansk National University).
- Овчаренко, Н. А. (2010). *Навчально-методичний комплекс з курсу «Методика постановки голосу»*. Кривий Ріг (Ovcharenko, N. A. (2010). *Educational and Methodological Complex for the Course "Voice Training Methodology"*. Kryvyi Rih).
- Хоменко, А. Б., Коробка, В. І., Крутько, Н. В., Курсон, В. М. (2011). *Постановка голосу: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закладів і вчителів музики шкіл різного типу*. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя (Khomenko, A. B., Korobka, V. I., Krutko, N. V., & Kurson, V. M. (2011). *Voice Training: Educational and Methodological Manual for Students of Higher Educational Institutions and Music Teachers of Various Types of Schools*. Nizhyn: Mykola Gogol Nizhyn State University).

SUMMARY

Soboleva Olena. The Process of Training Modern Specialists in the Field of Classical Singing.

The article actualizes the issue of training future singers in the field of academic singing. The importance of training specialists specifically for academic singing is considered.

The main methods and techniques of working on the formation of the voice and improving its sound in the process of teaching vocal art are highlighted. The article analyzes the most effective methods of working on voice formation. In particular, we note that it is important to correctly choose the type of voice for the student.

Key words: Academic singing, vocal training, vocal technique, voice type, voice range, tessitura, voice formation, impedance, sound attack, timbre, vocal and artistic expressiveness, resonance phenomenon.

УДК 378.04:796]:37.015.31:57.081.1

Олена Согоконь

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ORCID ID 0000-0001-9442-6616

DOI 10.24139/2312-5993/2026.02/389-400

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ТА ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТРЕНЕРІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У поданій статті визначено педагогічні умови природничо-наукової і професійно-практичної підготовки майбутніх тренерів закладів вищої освіти. Визначення педагогічних умов неперервної інтеграції цих компонентів є принципово важливим етапом даного дослідження, оскільки саме на цьому рівні

відбувається перехід від методологічного обґрунтування інтеграційних процесів до конкретизації механізмів їх практичної реалізації в освітньому процесі закладів вищої освіти. Актуальність звернення до педагогічних умов зумовлена тим, що інтеграція природничо-наукової та професійно-практичної підготовки не може бути досягнута виключно за рахунок змістових змін або декларування міждисциплінарних зв'язків. За відсутності спеціально створених педагогічних умов інтеграційні процеси набувають епізодичного, формального або фрагментарного характеру й не забезпечують формування цілісної професійної компетентності майбутніх тренерів. Саме тому в межах даного дослідження педагогічні умови розглядаються як необхідна передумова реалізації неперервної інтеграції у системі професійної підготовки.

Інтеграція міждисциплінарних знань об'єднує знання з різних дисциплін для формування цілісного розуміння професійної діяльності. Рекомендуємо створювати міждисциплінарні навчальні модулі та програми, залучувати викладачів з різних факультетів до спільного викладання дисциплін. У навчальному процесі необхідно використовувати сучасні інформаційні технології для організації навчального процесу та оцінювання результатів навчання. Застосовувати онлайн-платформи, віртуальні лабораторії та симуляції для розвитку цифрової грамотності у здобувачів вищої освіти, що формує інтеграцію інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: педагогічні умови; природничо-наукова, професійно-практична підготовка; тренер; професійна компетентність; заклади вищої освіти.

Постановка проблеми. Пріоритетним напрямом реформування вищої освіти є її інтеграція у світовий освітній простір, яка є джерелом розвитку цілісного світосприймання, розкриття єдності явищ об'єктивної дійсності, створення системного образу світу, становлення тренера як суб'єкта пізнання, здатного професійно діяти в різних епістемологічних системах та сферах знань. Актуальність звернення до педагогічних умов зумовлена тим, що інтеграція природничо-наукової та професійно-практичної підготовки не може бути досягнута виключно за рахунок змістових змін або декларування міждисциплінарних зв'язків.

Аналіз актуальних досліджень. Про актуальність інтеграції свідчать дослідження С. Гончаренко, С. Клепко, І. Козловської, О. Савченко, Т. Яценко та ін. Дослідженню теоретичних основ і організаційно-методичних аспектів розвитку інтеграції знань в умовах професійної підготовки тренерів присвячені праці Д. Дроздової, С. Кіприча, О. Свєртнева, А. Сват'єва, Т. Чопик, О. Хижняка та ін. (Кіприч, Проскурін, 2024; Свєртнєв, 2020; Фастівець, 2020; Хижняк, 2021). Важливим фактором ефективності освіти є цілісність і системність знань, що досягається шляхом побудови інтеграційного комплексу навчальних дисциплін різних циклів. У галузі професійно-практичної підготовки майбутніх тренерів інтеграція знань

висвітлюється в працях О. Анічкіна, Л. Бабенко, В. Білокур, Е. Вільчковського, Г. Генсерук, Л. Демінської, О. Дубогай, А. Забора, В. Жигір, І. Луценка, М. Прилуцького, Л. Сущенко, В. Тищенко, А. Фастівець, П. Хоменка (Фастівець, 2024; Хижняк, 2023).

Методи дослідження – історико-логічний аналіз, аналіз та синтез документів, системний та структурний аналіз, порівняльно-зіставний метод.

Виклад основного матеріалу. Проблема інтеграції в педагогіці є продуктом складних діалектичних перетворень наукової свідомості, що вбирає в себе досягнення світової культури і досвід розвитку освітніх систем. Інтеграція покликана впорядкувати загальні і спеціальні знання в цілісну систему, упорядковану різноманітними відношеннями та взаємозв'язками. Проблема інтеграції в педагогіці є продуктом складних діалектичних перетворень наукової свідомості, що вбирає в себе досягнення світової культури і досвід розвитку освітніх систем. Проаналізувавши дослідження сучасних учених, ми з'ясували, що інтеграція розглядається як важливий важіль оптимізації кінцевого результату професійного навчання (І. Антошина); відбудова, відновлення, поповнення, об'єднання в ціле раніше ізольованих частин (І. Козловська); рух системи до більш повної органічної цілісності (А. Жиденко, В. Паперник) (Жиденко, Паперник, 2023).

Метою статті є теоретичне обґрунтування та визначення інтеграції педагогічних умов природничо-наукових та професійно-практичних компонентів майбутніх тренерів, що забезпечують цілісність, наукову обґрунтованість і практичну результативність освітніх програм у сфері фізичної культури та спорту.

Виклад основного матеріалу. Основне завдання інтеграції в умовах нової парадигми вищої освіти фізкультурного профілю полягає в тому, що вона стала ефективним інструментом професійної діяльності підготовки тренерів, забезпечуючи відповідність вимогам конкурентоспроможних фахівців фізичної культури і спорту європейським стандартам.

Ми визначили такі педагогічні умови, що є необхідно важливими при неперервній інтеграції підготовки майбутніх тренерів:

1. Створення міждисциплінарного навчального середовища закладу вищої освіти – це важливий крок до підготовки фахівців, здатних ефективно працювати в сучасному світі, де знання з різних галузей переплітаються та доповнюють одне одного. Використання інтегрованих

навчальних модулів у системі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, що включає інтеграцію курсів з різних дисциплін для формування цілісного розуміння складних проблем.

При підготовці конкурентоспроможних тренерів у сучасному закладі вищої освіти формуються глибокі знання та практичні навички, необхідні для успішної професійної діяльності. У здобувачів вищої освіти розвиваються вміння адаптуватися до змін у галузі фізичної культури і спорту. Наведемо приклади інтегрованих навчальних модулів:

1. Модуль «Спортивна підготовка» – це інтеграцію знань з теорії та методики спортивного тренування, фізіології, біомеханіки та спортивної психології.

2. Модуль «Фізична реабілітація» – це поєднання знань з анатомії, фізіології, лікувальної фізичної культури, масажу та психології.

3. Модуль «Менеджмент у фізичній культурі та спорті» – включає інтеграцію знань з економіки, маркетингу, права та організації спортивних заходів.

Використання інтегрованих навчальних модулів у системі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту є важливим кроком до модернізації освітнього процесу та підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти. Ми пропонуємо використовувати комплексний підхід до навчання, де відбувається інтеграція теоретичних знань з практичними навичками, що дозволяє здобувачам вищої освіти краще зрозуміти взаємозв'язки між різними аспектами професійної діяльності. Рекомендуємо у навчальній діяльності поєднувати медико-біологічні, педагогічні, психологічні та методичні аспекти, що сприяє формуванню цілісного уявлення про професію фахівця фізичної культури і спорту.

Виділимо переваги використання інтегрованих навчальних модулів:

- комплексний підхід до навчання, що включає інтеграцію теоретичних знань з практичними навичками та поєднання медико-біологічних, педагогічних, психологічних та методичних аспектів;

- розвиток міждисциплінарної компетентності, що формує вміння застосовувати знання з різних галузей для вирішення професійних завдань та розвиває навички командної роботи та комунікації;

- підвищення мотивації здобувачів вищої освіти, що забезпечує зв'язок навчання з реальною професійною діяльністю та використання активних методів навчання та інтерактивних технологій.

Використання інтегрованих навчальних модулів у системі підготовки майбутніх тренерів є важливим кроком до покращення якості освіти та забезпечення відповідності фахівців сучасним вимогам ринку праці. Інтегровані навчальні модулі – це комплекси навчальних матеріалів, які об'єднують знання та навички з різних дисциплін, пов'язаних з фізичною культурою і спортом. Вони дозволяють здобувачам вищої освіти бачити цілісну картину, розуміти взаємозв'язки між різними аспектами професійної діяльності та застосовувати отримані знання на практиці.

Створення міждисциплінарного навчального середовища – це тривалий та складний процес, що вимагає зусиль від усіх учасників освітнього процесу. Проте, результати цього процесу варті витрачених зусиль, адже вони сприяють розвитку освіти та науки, а також підготовки фахівців, здатних зробити значний внесок у розвиток суспільства. Отже, створення міждисциплінарного навчального середовища є важливим фактором для розвитку освіти та науки, а також для підготовки конкурентоспроможних фахівців фізичної культури і спорту.

Ми виділяємо такі переваги міждисциплінарного навчального середовища:

- підготовка фахівців, здатних вирішувати складні проблеми, що вимагають знань з різних галузей;
- розвиток креативності та інноваційного мислення у здобувачів вищої освіти;
- підвищення конкурентоспроможності тренерів на ринку праці;
- сприяння розвитку наукових досліджень та інновацій.

2. Системне залучення здобувачів до науково-дослідної та проєктно-інноваційної діяльності, створення спільних проєктів, що вимагає від тренера застосування знань з різних галузей. Створення міждисциплінарних науково-дослідницьких центрів, що включає об'єднання дослідників з різних галузей для спільної роботи над актуальними проблемами, а також залучення здобувачів вищої освіти до науково-дослідницької діяльності в рамках міждисциплінарних проєктів. Рекомендуємо організовувати міждисциплінарні конференції, круглі столи, семінари та вебінари. Системне залучення здобувачів вищої освіти до науково-дослідної та проєктно-інноваційної діяльності є ключовим фактором розвитку сучасного закладу освіти та підготовки конкурентоспроможних фахівців європейського зразка. Залучення студентів до науково-дослідної та проєктно-інноваційної

діяльності сприяє генерації нових ідей та розробці інноваційних проєктів. Співпраця зі стейкхолдерами та науковими установами дозволяє студентам брати участь у реальних проєктах та вносити свій внесок у розвиток науки та технологій.

Визначимо основні аспекти системного залучення:

- інтеграція науково-дослідної діяльності в навчальний процес, що включає залучення здобувачів вищої освіти до виконання науково-дослідних проєктів у рамках курсових та кваліфікаційних робіт.

- включення науково-дослідних елементів у навчальні плани та програми, забезпечення доступу здобувачів вищої освіти до сучасного наукового обладнання та лабораторій;

- організація наукових семінарів, конференцій та круглих столів для здобувачів вищої освіти;

- створення наукових гуртків за різними напрямками досліджень та лабораторій та залучення студентів до роботи в науково-дослідних лабораторіях університету.

3. Професійне менторство з боку досвідчених фахівців сфери фізичної культури та спорту. Ми рекомендуємо співпрацювати з стейкхолдерами для визначення актуальних міждисциплінарних компетентностей, необхідних на ринку праці. Пропонуємо залучати партнерів з європейських університетів та науково-дослідницьких установ для обміну досвідом та ресурсами, забезпечити проходження педагогічних практик у закладах освіти, організовувати внутрішнє та зовнішнє стажування здобувачів вищої освіти, створювати умови для участі в міждисциплінарних проєктах.

Для створення сприятливого навчального середовища в освітньому закладі рекомендуємо:

- забезпечити доступ до міждисциплінарних ресурсів (бібліотеки, бази даних, лабораторій);

- створення простору для спілкування та обміну ідеями між здобувачами вищої освіти та викладачами з різних факультетів;

- забезпечити підтримку студентських ініціатив, спрямованих на розвиток міждисциплінарного навчання.

При комплексному підході при підготовці тренерів відбувається розвиток міждисциплінарної компетентності, що сприяє формуванню вміння застосовувати знання з різних галузей дозволяє здобувачам вищої освіти ефективно вирішувати професійні завдання. Розвиток

навичок командної роботи та комунікації сприяє успішній взаємодії з одноклубниками, спортсменами однієї команди.

Для підвищення мотивації тренерів закладів вищої освіти ми рекомендуємо забезпечувати зв'язок навчання з реальною професійною діяльністю, що робить навчальний процес більш цікавим та змістовним. Використання активних методів навчання та інтерактивних технологій сприяє активному залученню здобувачів вищої освіти до навчально-тренувального процесу.

Для підготовки конкурентоспроможних фахівців фізичної культури і спорту необхідно сформувати глибокі знання та практичні навички необхідні для успішної професійної діяльності, що дозволить випускникам успішно конкурувати на ринку праці. Розвиток умінь адаптуватися до змін у галузі фізичної культури і спорту дозволяє фахівцям бути обізнаними у сучасних інноваціях та тенденціях.

У сучасному закладі освіти у здобувачів вищої освіти необхідно розвивати науково-дослідницьку компетентність що відповідає методам наукового дослідження та аналізу даних. Рекомендуємо формувати навички критичного мислення та творчого підходу до вирішення проблем, вміння працювати в команді й комунікувати результати досліджень. Отже, залучення до науково-дослідної діяльності сприятиме розвитку аналітичних навичок у здобувачів вищої освіти, формує вміння працювати з інформацією та сприяє науковому світогляду. Проектно-інноваційна діяльність розвиває творчі здібності, вміння працювати в команді, навички управління проектами.

Заклади вищої освіти повинні постійно співпрацювати зі стейкхолдерами та науковими установами. Рекомендуємо залучати стейкхолдерів до участі в науково-дослідних проектах та організовувати спільні дослідження разом зі здобувачами вищої освіти. Протягом навчального процесу у ЗВО організовувати педагогічні практики та внутрішнє стажування студентів у науково-дослідних установах та спортивних закладах. При системному залученні до науково-дослідної і проектної діяльності здобувачів вищої освіти підвищується якість освіти та підготовка висококваліфікованих фахівців. Участь у науково-дослідній та проектно-інноваційній діяльності сприяє формуванню у студентів активної громадянської позиції, відповідальності та готовності до вирішення суспільно значущих проблем, формує науковий потенціал університету та країни й сприяє інноваційному розвитку економіки.

4. Системне залучення здобувачів до науково-дослідної та проєктно-інноваційної діяльності. Це є важливим інструментом для розвитку творчого потенціалу, формування наукового світогляду та підготовки до успішної кар'єри. Системне залучення здобувачів до науково-дослідної та проєктно-інноваційної діяльності є невід'ємною складовою сучасної вищої освіти. Воно сприяє розвитку критичного мислення, творчих здібностей та формуванню інноваційного потенціалу студентів.

Інтеграція науково-дослідної діяльності в навчальний процес робить його більш практично-орієнтованим та стимулює здобувачів вищої освіти до самостійного навчання. Залучення студентів до проєктно-інноваційної діяльності сприяє розвитку їхньої здатності до самореалізації та адаптації до сучасних вимог ринку праці.

Таким чином, системне залучення здобувачів до науково-дослідної та проєктно-інноваційної діяльності є важливим фактором розвитку їхнього інтелектуального та творчого потенціалу, що сприяє підвищенню якості освіти та інноваційному розвитку суспільства.

5. Модернізація системи педагогічних та тренерських практик у закладах освіти і спортивних організаціях на засадах інтеграції є важливим кроком для забезпечення якісної підготовки фахівців, здатних ефективно працювати в сучасному світі.

Визначимо основні напрямки модернізації:

1. Інтеграція теоретичних знань з практичними навичками, що забезпечує тісний зв'язок між навчальними курсами та практичною діяльністю.

2. Використання активних методів навчання, таких як кейс-стаді, проєктна діяльність, рольові ігри.

3. Залучення фахівців-практиків до проведення навчальних занять.

Інтеграція інноваційних педагогічних та тренерських методик включає впровадження сучасних методик навчання, таких як навчання на основі проблем, навчання на основі проєктів, навчання на основі співпраці. У роботі рекомендуємо застосовувати індивідуальний підхід до навчання, враховуючи потреби та можливості кожного студента, що буде сприяти розвитку креативності та інноваційного мислення у здобувачів вищої освіти.

На засадах інтеграції необхідно співпрацювати зі стейкхолдерами та спортивними організаціями, що включає залучення роботодавців до розробки навчальних програм та оцінювання результатів навчання.

Організація внутрішнього стажування та педагогічно-виробничих практик для здобувачів вищої освіти у спортивних організаціях, клубах, що сприяє створенню спільних науково-дослідних проєктів.

Ми вважаємо, що необхідно застосовувати комплексний підхід при модернізації системи підготовки тренерських кадрів на засадах інтеграції. Модернізація сприяє розвитку у здобувачів вищої освіти не лише фахових знань, але й навичок критичного мислення, творчості, командної роботи та цифрової грамотності. Інтеграція сучасних технологій та методик дозволяє забезпечити відповідність підготовки фахівців фізичної культури і спорту вимогам ринку праці та сучасним тенденціям розвитку спорту. Використання активних методів навчання, індивідуального підходу та залучення фахівців-практиків сприяє підвищенню ефективності навчального процесу.

Модернізація створює умови для впровадження інноваційних методик та технологій, що сприяє розвитку галузі фізичної культури та спорту в цілому. Ключовим фактором успішної модернізації є інтеграції теоретичних знань з практичними навичками, міждисциплінарні знання, застосування інформаційно-комунікаційних технологій, інноваційних методик та співпраця зі стейкхолдерами. Отже, модернізація системи педагогічних та тренерських практик на засадах інтеграції є важливим кроком для забезпечення високої якості фізкультурної освіти та підготовки конкурентоспроможних тренерів.

Інтеграція дозволяє розширити фахівцям фізичної культури і спорту свої теоретичні знання та практичні навички, сприяє формуванню професійної компетентності, що робить їх більш конкурентоспроможними на ринку праці. Вони стають універсальними фахівцями, здатними працювати з різними категоріями населення та у різних спортивних закладах.

Висновки. У результаті проведеного теоретичного аналізу та власного практичного досвіду встановлено, що інтеграція сприяє розвитку науково-дослідницької діяльності у сфері фізичної культури. Тренери, що володіють знаннями з різних дисциплін, здатні проводити комплексні дослідження та розробляти власні методики тренування. Таким чином, неперервна інтеграція є необхідною умовою модернізації змісту освіти, сприяє формуванню цілісної системи знань, умінь та навичок тренерів, розвитку їх мислення, творчих можливостей. Відтак, інтегративний підхід в освіті та, взагалі, розвитку людини покликаний на основі інтеграції окремих розвивальних аспектів

отримати надрезультат – нові системні властивості цілого – цілісну особистість. Це пояснення постає головним принципом нашої інтегративної освітньої парадигми освіти, яка як теоретичний конструкт виявляє емерджентні властивості – системні властивості цілого, які не притаманні складникам цього цілого. Отже, інтеграція є необхідним елементом підготовки сучасних фахівців фізичної культури і спорту, які здатні ефективно працювати у динамічному та мінливому світі.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розроблення та експериментальна перевірка моделей інтегрованих освітніх модулів, які б забезпечували цілісне формування професійних компетентностей майбутніх тренерів на основі поєднання природничо-наукового та професійно-практичного змісту. Окремого наукового інтересу потребує розроблення цифрових інструментів для підтримки інтегрованого навчання – інтелектуальних платформ, симуляторів, аналітичних систем, що підвищують ефективність професійної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

- Жиденко, А., Паперник, В. (2023). Професійна підготовка тренерів у галузі фізичної культури та спорту. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15, 3К(162)*, 142–147 (Zhydenko, A., & Papernyk, V. (2023). Professional training of coaches in the field of physical culture and sports. *Scientific Journal of the Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University. Series 15, Special Issue (162)*, 142–147).
- Кіприч, С., Проскурін, А. (2024). Педагогічні умови підготовки майбутніх тренерів до застосування технологій спортивного відбору у професійній діяльності. *Українська професійна освіта=Ukrainian Professional Education*, 16, 106–114 (Kiprych, S., & Proskurin, A. (2024). Pedagogical conditions for preparing future coaches to apply sports selection technologies in professional activity. *Ukrainian Professional Education*, 16, 106–114).
- Луценко, І. М., Коновал, Ю. М., Буренко, М. С. (2024). Професійна підготовка тренерів та фахівців у галузі фізичної культури і спорту в закладах вищої освіти України: сучасні підходи та виклики. *Академічні візії*, 37 (Lutsenko, I. M., Konoval, Yu. M., & Burenko, M. S. (2024). Professional training of coaches and specialists in the field of physical culture and sports in higher education institutions of Ukraine: Contemporary approaches and challenges. *Academic Visions*, 37).
- Свертнев, О. (2020). Теоретичні засади формування професійних компетентностей тренерів з футболу в Україні. *Педагогічні науки*, 75-76 (Sviertniev, O. (2020). Theoretical foundations of developing professional competencies of football coaches in Ukraine. *Pedagogical Sciences*, 75–76).
- Фастівець, А. В. (2024). *Теорія і практика підготовки фахівців з фізичної терапії та ерготерапії у процесі вивчення природничих дисциплін* (дис. ... д-ра пед. наук). Полтава (Fastivets, A. V. (2024). Theory and Practice of Training Specialists in Physical Therapy and Occupational Therapy through the Study of Natural Sciences (Doctoral Dissertation in Pedagogical Sciences). Poltava).

- Фастівець, А. В. (2020) Педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії до використання здоров'язберігальних технологій. *Науковий часопис МДУ. Педагогіка та психологія*, 6 (2), 96–102 (Fastivets, A. V. (2020). Pedagogical conditions for preparing future physical therapists to use health-preserving technologies. *Scientific Journal of Mukachevo State University. Pedagogy and Psychology*, 6(2), 96–102).
- Хижняк, О. (2021). Перспективи впровадження супервізії в практичну підготовку майбутніх тренерів з боксу. *Концептуалізація компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в контексті змішаного навчання* : колективна монографія. Полтава, сс. 130–157 (Khyzhniak, O. (2021). Prospects for implementing supervision in the practical training of future boxing coaches. In *Conceptualization of the Competency-Based Approach to the Professional Training of Future Specialists in Physical Culture and Sports in the Context of Blended Learning: Collective Monograph* (pp. 130–157). Poltava).
- Хижняк, О. О. (2023). *Педагогічна технологія професійно зорієнтованої підготовки майбутніх тренерів у системі навчальних практик* (дис. ... д-ра філософії). Полтава (Khyzhniak, O. O. (2023). Pedagogical Technology of Professionally Oriented Training of Future Coaches within the System of Educational Practices (Doctor of Philosophy Dissertation). Poltava).
- Хоменко, П., Прилуцький, М. (2021). Теоретико-методичні аспекти формування проектної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту. *Освітній простір. Педагогічні науки*, 78, 120–126 (Khomenko, P., & Prylutskyi, M. (2021). Theoretical and methodological aspects of developing project competence in future specialists in physical culture and sports. *Educational Space. Pedagogical Sciences*, 78, 120–126).

SUMMARY

Sohokon Olena. Pedagogical conditions for the integration of natural-scientific and professional-practical training of trainers in institutions of higher education.

The presented article defines the pedagogical conditions of natural science and professional-practical training of future trainers of higher education institutions. Determining the pedagogical conditions of continuous integration of these components is a fundamentally important stage of this study, since it is at this level that the transition from methodological substantiation of integration processes to the specification of mechanisms for their practical implementation in the educational process of higher education institutions occurs. The relevance of addressing pedagogical conditions is due to the fact that the integration of natural science and professional-practical training cannot be achieved solely through substantive changes or the declaration of interdisciplinary connections. In the absence of specially created pedagogical conditions, integration processes become episodic, formal or fragmentary in nature and do not ensure the formation of holistic professional competence of future trainers. That is why, within the framework of this study, pedagogical conditions are considered as a necessary prerequisite for the implementation of continuous integration in the system of professional training.

Integration of interdisciplinary knowledge combines knowledge from different disciplines to form a holistic understanding of professional activity. We recommend creating interdisciplinary training modules and programs, involving teachers from different faculties in joint teaching of disciplines. In the educational process, it is necessary to use modern information technologies to organize the educational process and assess learning outcomes. Use online platforms, virtual laboratories and simulations

to develop digital literacy in higher education students, which forms the integration of information and communication technologies.

Key words: *pedagogical conditions; natural science, professional and practical training; trainer; professional competence; higher education institutions.*

УДК 37.013.74:792.03:37.091

Ірина Ткаченко

Сумський державний педагогічний університету імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-7612-1082

DOI 10.24139/2312-5993/2026.02/400-409

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ КЕРІВНИКА ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ: ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

У статті розглянуто проблему формування позитивного іміджу керівника хореографічного колективу як важливого чинника ефективного управління творчо-освітнім процесом та розвитку сучасної хореографічної освіти. Подано авторське визначення поняття «імідж керівника хореографічного колективу» та виокремлено ключові компоненти його позитивного іміджу, зокрема професійну та хореографічно-педагогічну компетентність, лідерські якості, комунікативну культуру, естетичний вигляд і культуру сценічної та управлінської поведінки, морально-етичний авторитет.

Обґрунтовано педагогічні умови, що забезпечують формування позитивного іміджу керівника хореографічного колективу: безперервний професійний розвиток у сфері хореографії та педагогіки, організація партнерської взаємодії в колективі, використання сучасних освітніх і комунікаційних технологій, створення позитивного творчо-освітнього середовища, активна публічна та мистецька діяльність. Визначено практичні аспекти реалізації зазначених педагогічних умов у діяльності керівників хореографічних колективів різних типів.

Зроблено висновок, що позитивний імідж керівника хореографічного колективу є не лише показником його особистого авторитету, а й важливим ресурсом розвитку колективу, підвищення його мистецького рівня, конкурентоспроможності та суспільного визнання.

Ключові слова: *імідж, імідж керівника хореографічного колективу, педагогічні умови, хореографічний колектив, управлінська культура, мистецька освіта.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації мистецької освіти та зростання ролі творчих інституцій у культурному просторі особливої значущості набуває не лише професійна, хореографічно-педагогічна компетентність керівника хореографічного колективу, а й сформований позитивний особистісно-професійний імідж, що безпосередньо впливає на якість організації освітньо-творчого процесу та суспільне сприйняття колективу загалом. Імідж керівника хореографічного колективу визначає рівень довіри з боку